

Stan koniunktury gospodarczej a wydatki inwestycyjne Gminy Karpacz w latach 2019-2023

Patrycja Ryszka

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

e-mail: 188484@student.ue.wroc.pl

ORCID: [0009-0000-3048-8316](https://orcid.org/0009-0000-3048-8316)

© 2025 Patrycja Ryszka

Praca opublikowana na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-SA 4.0). Skrócona treść licencji na <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.pl>

Cytuj jako: Ryszka, P. (2025). Stan koniunktury gospodarczej a wydatki inwestycyjne Gminy Karpacz w latach 2019-2023. W: M. Gasz, A. Koza, A. Politaj (red.), *Ekonomia i finanse* (s. 97-106). Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu.

Streszczenie: Celem opracowania jest określenie wpływu koniunktury gospodarczej na poziom wydatków inwestycyjnych Gminy Karpacz. Zakres czasowy opracowania ustalono na lata 2019-2023. Obiektem badań była Gmina Karpacz, której rozwój społeczno-gospodarczy i alokacja środków na inwestycje uzależnione były od zmieniających się warunków ekonomicznych, podobnie jak w wielu innych gminach w Polsce. Na potrzeby niniejszego opracowania wykorzystano następujące metody badawcze: analizę krytyczną literatury i aktów prawnych, analizę statystyczną, analizę porównawczą, metodę tabelaryczną oraz miary zależności oparte na współczynniku korelacji liniowej Pearsona. Analiza wykazała, że koniunktura gospodarcza istotnie wpływa na decyzje dotyczące wydatków inwestycyjnych. W czasach spowolnienia gospodarczego, takich jak rok 2020 (okres pandemii COVID-19), odnotowano spadek wydatków inwestycyjnych o ponad 5 milionów złotych w porównaniu z rokiem 2019. Wynikało to m.in. ze zmniejszenia dochodów własnych Gminy, konieczności zwiększenia wydatków socjalnych oraz problemów z obsługą zadłużenia. W latach 2021-2023 obserwowano jednak wzrost wydatków inwestycyjnych, co wiązało się z poprawą sytuacji gospodarczej. Wnioski z badań udowodniły postawioną przez autorkę tezę badawczą, która brzmi następująco: Pogorszenie koniunktury gospodarczej stanowi destymulantę wydatków inwestycyjnych jednostek samorządu terytorialnego. Zrozumienie tego zjawiska jest kluczowe dla efektywnego zarządzania finansami na poziomie lokalnym.

Słowa kluczowe: inwestycje, koniunktura gospodarcza, jednostki samorządu terytorialnego, Gmina Karpacz, wydatki publiczne

1. Wstęp

Inwestycje jednostek samorządu terytorialnego (JST) stanowią kluczowy element budżetów własnych, który ma wpływ na rozwój społeczności, kształtowanie infrastruktury, konkurencyjności regionu oraz poziomu życia jego mieszkańców. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2024 r., poz. 1530) reguluje m.in. wiele aspektów związanych z wydatkami inwestycyjnymi w ramach finansów publicznych w Polsce.

Inwestycje lokalne odgrywają kluczową rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym Gminy Karpacz, szczególnie w kontekście jej wyjątkowej lokalizacji w malowniczych Karkonoszach oraz posiadanego potencjału turystycznego. W latach 2019-2023 Polska przechodziła przez zróżnicowane fazy cyklu koniunkturalnego – od relatywnie stabilnego wzrostu gospodarczego w 2019 roku, przez głębokie spowolnienie i recesję w 2020 roku związaną z pandemią COVID-19, po okres ożywienia w 2021 roku i ponownego spowolnienia w wyniku wysokiej inflacji i skutków wojny w Ukrainie w latach 2022-2023. Te zmienne warunki ekonomiczne miały bezpośredni wpływ na alokację środków finansowych na poziomie krajowym, co z kolei determinowało decyzje inwestycyjne podejmowane na poziomie lokalnym.

W okresach wzrostu gospodarczego Gmina Karpacz mogła cieszyć się większymi nakładami finansowymi, co umożliwiało realizację ambitnych projektów infrastrukturalnych czy rozwój atrakcji turystycznych. Jednakże w czasach niestabilnych warunków makroekonomicznych, a w szczególności recesji czy kryzysów zdrowotnych bądź politycznych, Gmina musiała stawić czoła ograniczeniom budżetowym i konieczności priorytetyzacji działań, co mogło skutkować zmniejszeniem nakładów na inwestycje. Dlatego interesującym obszarem badawczym wydają się zmiany w wydatkach inwestycyjnych Gminy Karpacz w kontekście dochodów i wydatków budżetowych realizowanych w turbulentnych warunkach makroekonomicznych.

Celem tego opracowania jest próba ustalenia zależności wydatków inwestycyjnych Gminy Karpacz jako jednostki samorządu terytorialnego od dynamicznych zmian w makrootoczeniu. W szczególności autorka podjęła próbę ustalenia siły i kierunku wpływu wielkości dochodów ogółem na poziom wydatków inwestycyjnych w analizowanej Gminie. Zakres przedmiotowy badań przedstawionych w niniejszym rozdziale dotyczy wydatków inwestycyjnych jednostki samorządu terytorialnego, a konkretnie Gminy Karpacz, w kontekście zmieniających się warunków makroekonomicznych, w szczególności cyklu koniunkturalnego w Polsce w latach 2019-2023. Zakres czasowy analizy obejmuje właśnie te lata, co pozwala na odniesienie zmienionych warunków gospodarczych, w tym pandemii COVID-19 do sytuacji przed wystąpieniem wyżej wymienionych zjawisk. Zakres podmiotowy skupia się na Gminie Karpacz jako jednostce samorządu terytorialnego, której decyzje inwestycyjne stanowią przedmiot analizy.

Do realizacji celów badawczych zastosowano metody ilościowe i jakościowe, w tym analizę porównawczą, statystyczną, tabelaryczną oraz korelację liniową Pe-

arsona, która pozwala na określenie siły i kierunku zależności pomiędzy zmiennymi, takimi jak poziom dochodów ogółem a poziomem wydatków inwestycyjnych. Prezentowane wyniki opierają się na danych źródłowych pochodzących z Głównego Urzędu Statystycznego oraz dokumentów strategicznych i budżetowych gminy.

Podjęte badania mają na celu udowodnienie tezy, która brzmi następująco: Pogorszenie koniunktury gospodarczej stanowi istotną destymulantę wydatków inwestycyjnych jednostek samorządu terytorialnego.

2. Opis i charakterystyka problemu badawczego

Odnosząc się do problemu badawczego, jakim jest ograniczanie wydatków inwestycyjnych w czasie dekonunktury gospodarczej, zacząć należy od samego pojęcia inwestycji. Zatem inwestycje to ulokowanie środków finansowych i innych zasobów w przedsięwzięcie w celu powiększenia majątku właściciela. Jednostki samorządu terytorialnego (JST) również realizują inwestycje. Inwestycje JST to wydatki na zakup lub wytworzenie materialnych składników majątkowych związanych z realizacją ustawowych zadań. Obejmują one działania z zakresu użyteczności publicznej i mają charakter niedochodowy (Pietrzak i in., 2003). Gmina dysponując znaczną samodzielnością realizacji zadań, posiada również rozległy zasięg wydatkowania środków. Największy zakres swobody ma ona w przypadku wydatków inwestycyjnych, ponieważ sama decyduje o wyborze kierunku inwestowania w zakresie zadań własnych.

W czasach dekonunktury gospodarczej jednostki samorządu terytorialnego ograniczają inwestycje z kilku głównych powodów. Jednym z nich jest zmniejszenie dochodów gmin, np. z tytułu podatków lokalnych z powodu zmniejszonej aktywności gospodarczej. To zaś ogranicza dostępne środki na finansowanie inwestycji publicznych. W okresach dekonunktury wzrasta także zapotrzebowanie na wsparcie socjalne ze strony JST, takie jak pomoc dla bezrobotnych, programy pomocy mieszkaniowej czy inne środki wspierające ludzi dotkniętych trudnościami finansowymi. Konieczność alokowania większych środków na te cele może również ograniczać dostępne zasoby na inwestycje infrastrukturalne lub rozwój. Kolejnym istotnym powodem jest problem JST z obsługą swojego zadłużenia, które mogło zostać zaciągnięte wcześniej na cele inwestycyjne. Wzrost stóp procentowych lub spadek zdolności spłaty w czasie dekonunktury gospodarczej może skutkować koniecznością przeznaczenia większych środków na obsługę długu, co z kolei zmniejsza dostępne zasoby na nowe inwestycje. W czasach niepewności gospodarczej i zmienności sytuacji finansowej JST mogą być bardziej ostrożne w podejmowaniu nowych inwestycji. Decydują się one na ograniczenie wydatków inwestycyjnych, aby zachować stabilność finansową i uniknąć ryzyka nadmiernego zadłużenia lub deficytu budżetowego.

Podsumowując, należy zauważyć, że JST ograniczają wydatki inwestycyjne w czasach dekonunktury głównie z powodu spadku dochodów, zwiększonych wydatków socjalnych, trudności w obsłudze długu, ostrożności finansowej oraz presji na zachowanie równowagi budżetowej. Te czynniki sprawiają, że decyzje dotyczące

inwestycji publicznych na poziomie lokalnym są ściśle związane z aktualnymi warunkami gospodarczymi i finansowymi. Zmiany w koniunkturze gospodarczej, takie jak okresy wzrostu, spowolnienia czy kryzysy, mogą również skutkować zmianami w dostępności środków finansowych na inwestycje lokalne. To z kolei może prowadzić do konieczności modyfikacji priorytetów inwestycyjnych oraz ograniczeń w realizacji planów rozwojowych. Dlatego istotne staje się zrozumienie, w jaki sposób zmieniające się warunki gospodarcze wpływają na decyzje inwestycyjne podejmowane przez Gminę Karpacz.

3. Prezentacja wyników badań

W celu ustalenia zależności pomiędzy poziomem dochodów ogółem a poziomem wydatków inwestycyjnych w Gminie Karpacz przeprowadzono poniższą analizę współzależności występujących między tymi cechami w oparciu o współczynnik korelacji liniowej Pearsona (Buda i Jarynowski, 2010).

Współczynnik korelacji liniowej Pearsona przyjęto do obliczeń według poniższej formuły:

$$r_{xy} = \frac{C(X,Y)}{S_x S_y}, \quad (1)$$

gdzie: r_{xy} – współczynnik korelacji Pearsona pomiędzy zmiennymi X i Y , $C(X,Y)$ – kowariancja pomiędzy zmiennymi X i Y , S_x i S_y – odchylenia standardowe zmiennych X i Y .

Do celów niniejszego badania przyjęto następujące założenia:

1. Wartość współczynnika korelacji liniowej r_{xy} informuje o relacji między zmiennymi X i Y :
 - Jeśli $r_{xy} = 0$, oznacza brak liniowej zależności między tymi zmiennymi.
 - Jeśli $r_{xy} = 1$ lub jeśli $r_{xy} = -1$, oznacza, iż między zmiennymi istnieje idealna liniowa zależność funkcyjna.
2. Kierunek zależności określany jest przez znak współczynnika r_{xy} :
 - Dla $r_{xy} > 0$ występuje zależność dodatnia, co oznacza, że wzrost (spadek) jednej zmiennej wiąże się ze wzrostem (spadkiem) drugiej zmiennej.
 - Dla $r_{xy} < 0$ występuje zależność ujemna, w przypadku wzrostu (spadku) jednej zmiennej, następuje spadek (wzrost) drugiej zmiennej.
3. Siłę zależności określają przedziały wartości współczynnika r_{xy} :
 - W przedziale $< 0; 0,3$) zależność między zmiennymi jest nieznacząca.
 - W przedziale $< 0,3; 0,5$) występuje umiarkowana zależność.
 - W przedziale $< 0,5; 0,7$) relacja między zmiennymi jest wyraźnie silna.
 - W przedziale $< 0,7; 1,0$) zależność można uznać za bardzo silną.

Poniższa tabela prezentuje dane do obliczenia współczynnika korelacji liniowej Pearsona.

Tabela 1. Wydatki inwestycyjne a dochody ogółem Gminy Karpacz w latach 2019-2023

Rok	Wydatki inwestycyjne [zł]	Dochody ogółem [zł]	Udział wydatków inwestycyjnych w dochodach ogółem [%]
2019	11 145 713,70	46 538 504,98	23,94
2020	6 064 510,40	41 246 311,18	14,71
2021	6 674 191,74	50 325 138,79	13,26
2022	7 623 673,89	59 301 170,13	12,85
2023	16 220 420,15	54 925 361,11	29,53

Źródło: opracowanie własne na podstawie (GUS Bank Danych Lokalnych, b.d. oraz dokumentów strategicznych i budżetowych Gminy Karpacz).

Na podstawie powyższych danych, obliczono współczynnik korelacji liniowej Pearsona, którego wartość wyniosła 0,33, co oznacza, że zachodzi liniowa zależność funkcyjna. Występuje korelacja dodatnia, która informuje, że wraz ze wzrostem (spadkiem) dochodów ogółem, wydatki inwestycyjne w Gminie Karpacz wzrastają (zmniejszają się), występuje współzależność umiarkowana.

Zestawienie wydatków inwestycyjnych Gminy Karpacz na tle jej dochodów ogółem w latach 2019-2023 pozwala na ocenę priorytetów polityki finansowej samorządu w poszczególnych okresach oraz stopnia zaangażowania gminy w działania prorozwojowe.

W roku 2019 wydatki inwestycyjne osiągnęły poziom 11,1 mln zł, co stanowiło 23,94% wszystkich dochodów budżetowych. Tak wysoki udział świadczy o znacznym zaangażowaniu gminy w projekty infrastrukturalne i rozwojowe, realizowane jeszcze przed wybuchem pandemii COVID-19.

W latach 2020 i 2021 nastąpiło istotne ograniczenie wydatków inwestycyjnych – odpowiednio do 6,06 mln zł i 6,67 mln zł, co przełożyło się na spadek ich udziału w dochodach do poziomu 14,71% w 2020 roku oraz 13,26% w 2021 roku. Był to bezpośredni efekt dekonunktury związanej z pandemią koronawirusa, w tym spadku dochodów z turystyki i większej ostrożności w zarządzaniu finansami publicznymi. Gmina skoncentrowała się wówczas na realizacji niezbędnych inwestycji infrastrukturalnych, ograniczając działania o charakterze rozwojowym.

Rok 2022 przyniósł niewielki wzrost wydatków inwestycyjnych do poziomu 7,62 mln zł, jednak ich udział w dochodach ogółem nieznacznie spadł do 12,85%, co może świadczyć o rosnących dochodach, ale nadal ostrożnym podejściu do wydatków majątkowych. Gmina skupiała się w tym czasie na przygotowywaniu dokumentacji projektowej oraz pozyskiwaniu środków zewnętrznych, co znalazło odzwierciedlenie w kolejnych latach.

W 2023 roku nastąpił znaczący wzrost zarówno nominalnego poziomu wydatków inwestycyjnych – do 16,22 mln zł, jak i ich udziału w strukturze budżetu – do 29,53%. Tak wysoki poziom inwestycji świadczy o wyraźnym ożywieniu gospodarczym i inwestycyjnym w Gminie oraz o skutecznym wykorzystaniu pozyskanych środków

zewnątrznych. Gmina powróciła do realizacji inwestycji o charakterze rozwojowym, w tym rewitalizacji przestrzeni publicznej, modernizacji budynków użyteczności publicznej oraz kompleksowych remontów dróg i infrastruktury towarzyszącej.

Podsumowując, należy zauważyć, że zestawienie wydatków inwestycyjnych i dochodów ogółem pokazuje wyraźną zależność między sytuacją zewnętrzną a zdolnością inwestycyjną gminy. W okresie przedpandemicznym i po ustabilizowaniu sytuacji finansowej (lata 2019 i 2023) udział inwestycji w dochodach był wysoki i przekraczał 23%, natomiast w czasie pandemii (2020-2021) spadł do najniższego poziomu w analizowanym okresie – poniżej 15%, co potwierdza wystąpienie dekonunktury i konieczność ograniczenia ambitnych planów inwestycyjnych.

Wydatki inwestycyjne w latach 2019-2023 były realizowane w następujących zakresach:

1. W roku 2019 w Gminie Karpacz przeprowadzono szereg inwestycji w różnych obszarach, takich jak komunikacja, infrastruktura wodno-kanalizacyjna, oświetlenie, przestrzeń miejska, sport i rekreacja oraz bezpieczeństwo publiczne. Inwestycje obejmowały m.in. przebudowę ulic, budowę nowych sieci wodociągowych, modernizację oświetlenia ulicznego, rewitalizację przestrzeni miejskich, budowę nowych obiektów sportowych oraz wzmocnienie systemu bezpieczeństwa publicznego (Urząd Miasta Karpacz, 2020).
2. W roku 2020, z powodu trudnej sytuacji finansowej Gminy, inwestycje zostały zrealizowane w ograniczonym zakresie. Przeprowadzono zadania głównie w obszarach komunikacji, infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, oświetlenia, przestrzeni miejskiej oraz bezpieczeństwa publicznego. Inwestycje te obejmowały m.in. przebudowę ulic z nową nawierzchnią i oświetleniem LED, rozbudowę oczyszczalni ścieków, wymianę oświetlenia ulicznego na LED, budowę nowych parków, ukwiecenie miasta, iluminacje świąteczne oraz dofinansowanie zakupu pojazdów dla jednostek ratowniczych (Urząd Miasta Karpacz, 2021).
3. W roku 2021 kontynuowano realizację inwestycji w różnych obszarach, obejmujących głównie komunikację, infrastrukturę wodno-kanalizacyjną, oświetlenie, przestrzeń miejską, sport i rekreację oraz bezpieczeństwo publiczne. Działania te skupiały się na poprawie infrastruktury miejskiej, estetyki oraz bezpieczeństwa publicznego. Inwestycje w roku 2021 obejmowały m.in. przebudowę ulic, modernizację oczyszczalni ścieków, wymianę oświetlenia na LED, aranżację przestrzeni miejskich, budowę placu z urządzeniami do Street Workout oraz rozbudowę monitoringu miejskiego (Urząd Miasta Karpacz, 2022).
4. W roku 2022 kontynuowano realizację inwestycji w różnych obszarach, w tym głównie w komunikacji, infrastrukturze wodno-kanalizacyjnej, oświetleniu oraz przestrzeni miejskiej. Działania te miały na celu poprawę infrastruktury miejskiej, estetyki oraz funkcjonalności. Inwestycje obejmowały m.in. przebudowę ulic, modernizację mostów, prowadzenie procedur związanych z modernizacją oczyszczalni ścieków, wymianę oświetlenia na LED oraz aranżację przestrzeni miejskich, takich jak ukwiecenie miasta czy iluminacja świąteczna (Urząd Miasta Karpacz, 2023).

5. W roku 2023 na terenie Gminy Karpacz zrealizowano szereg inwestycji w różnych obszarach, obejmujących komunikację, infrastrukturę wodno-kanalizacyjną, przestrzeń miejską oraz budynki użyteczności publicznej. W zakresie komunikacji przeprowadzono prace związane z przebudową ulicy Rybackiej wraz z infrastrukturą towarzyszącą w ramach II etapu inwestycji. Dodatkowo zrealizowano remont muru oporowego oraz remont mostu drogowego nad potokiem Łomniczka. Rozpoczęto również budowę kanalizacji deszczowej, obejmującą jednocześnie budowę nowej nawierzchni tych ulic, której zakończenie zaplanowano na rok 2024. W obszarze infrastruktury wodno-kanalizacyjnej prowadzono procedury związane z realizacją przedsięwzięcia polegającego na przebudowie i modernizacji oczyszczalni ścieków w Karpaczu, mającej na celu obsługę ścieków z całego miasta. Ponadto budowa kanalizacji deszczowej stanowiła część prac również uwzględnionych w tym obszarze inwestycyjnym, w ten sposób racjonalizując wydatki. Podejmowano również drobne działania bieżące w zakresie zagospodarowania przestrzeni miejskiej w 2023 roku. Realizowano także inwestycje związane z budynkami użyteczności publicznej, w tym przebudowę i rozbudowę budynku Urzędu Miasta. Dodatkowo podjęto prace nad przebudową budynku mającego stanowić centrum integracji, edukacji i kultury (Urząd Miasta Karpacz, 2024).

4. Wnioski z badań oraz odniesienie się do tezy badawczej

Na podstawie przeprowadzonych badań i studiów literaturowych postawiona teza badawcza w niniejszym rozdziale, która brzmi następująco: pogorszenie koniunktury gospodarczej stanowi destymulantę wydatków inwestycyjnych jednostek samorządu terytorialnego, została potwierdzona.

Z przeprowadzonej analizy danych budżetowych Gminy Karpacz wynika, iż stan koniunktury gospodarczej wpływa bezpośrednio na poziom i strukturę wydatków inwestycyjnych jednostek samorządowych. W latach 2020-2021, będących okresem wyraźnej dekonunktury gospodarczej związanej z pandemią COVID-19, Gmina Karpacz znacząco ograniczyła nakłady inwestycyjne – z ponad 11,1 mln zł w 2019 roku do odpowiednio 6,06 mln zł w 2020 roku i 6,67 mln zł w 2021 roku. Spadek ten wynikał z pogorszenia sytuacji finansowej, obniżenia dochodów własnych, konieczności przesunięcia środków na cele socjalne oraz większej ostrożności w planowaniu budżetowym.

Pomimo trudnych uwarunkowań zewnętrznych Gmina Karpacz – dzięki strategicznemu podejściu i odpowiedzialnemu zarządzaniu finansami – zdołała utrzymać stabilność ekonomiczną i kontynuować najważniejsze inwestycje infrastrukturalne, koncentrując się na zadaniach koniecznych: modernizacji ulic, sieci kanalizacyjnej oraz oświetlenia. Działania te, choć ograniczone zakresem, przyniosły mieszkańcom wymierne korzyści i stworzyły podstawy do dalszego rozwoju po ustabilizowaniu sytuacji gospodarczej.

Koniunktura gospodarcza ma istotny wpływ na decyzje dotyczące wydatków inwestycyjnych. W okresach wzrostu gospodarczego, takich jak lata poprzedzające pandemię COVID-19, Gmina Karpacz była bardziej skłonna do podejmowania projektów rozwojowych i innowacyjnych. Z kolei podczas spowolnienia gospodarczego, decyzje inwestycyjne stawały się ostrożniejsze, a Gmina rezygnowała z części zaplanowanych inwestycji lub przesuwiała je w czasie. Przykładem tego jest rok 2020, w którym poziom wydatków inwestycyjnych był znacząco niższy niż w latach poprzednich.

Zarówno analiza współczynnika korelacji Pearsona ($r = 0,33$), jak i przegląd działań inwestycyjnych w poszczególnych latach potwierdzają istnienie umiarkowanej dodatniej zależności pomiędzy poziomem dochodów a wydatkami inwestycyjnymi, co odzwierciedla bezpośredni wpływ cyklu koniunkturalnego na decyzje inwestycyjne samorządu.

W tabeli 2 zaprezentowano obszary inwestycji, które:

- a) realizowano przed 2020 rokiem,
- b) wstrzymano w okresie dekonunktury (2020-2021),
- c) wznowiono po 2021 roku.

Tabela 2. Obszary inwestycyjne realizowane przed 2020 rokiem, wstrzymane w latach 2020-2021 oraz wznowione po 2021 roku

Obszar inwestycyjny	Realizowano przed 2020 rokiem	Wstrzymano w latach 2020-2021	Wznowiono po 2021 roku
Budynki użyteczności publicznej	✓ (2019)	X	✓ (2023)
Przestrzeń publiczna (rewitalizacja)	✓ (2019)	X	✓ (2022-2023)
Obiekty sportowe i rekreacyjne	✓ (2019)	X	✓ (2022)
Nowe inwestycje drogowe	✓	ograniczone	✓ (2022-2023)

Źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentów strategicznych i budżetowych Gminy Karpacz.

Lata 2020-2021 to wyraźny okres dekonunktury w polityce inwestycyjnej Gminy Karpacz, co potwierdza znaczący spadek wydatków majątkowych – o ponad 45% względem 2019 roku. W tym czasie zaniechano inwestycji w rozwój obiektów publicznych, kulturalnych i sportowych, do których wrócono dopiero po poprawie sytuacji finansowej. Lata 2022-2023 przyniosły ponowny wzrost aktywności inwestycyjnej, w tym inwestycji o znaczeniu strategicznym i wizerunkowym (np. centrum integracji i rewitalizacja centrum miasta). W czasie kryzysu skupiano się na infrastrukturze podstawowej (drogi, kanalizacja), natomiast projekty o charakterze społecznym i estetycznym były czasowo zawieszone.

W okresach sprzyjających gospodarce, takich jak lata 2019 i 2023, kiedy dochody Gminy były wyższe i bardziej przewidywalne, poziom wydatków inwestycyjnych również wzrastał – odpowiednio do 11,1 mln zł i 16,2 mln zł, co stanowiło aż 29,53% dochodów ogółem w 2023 roku. Gmina powróciła wtedy do inwestycji o charakterze rozwojowym, w tym rewitalizacji centrum miasta, budowy obiektów użyteczności publicznej oraz rozbudowy infrastruktury komunalnej.

Planowanie inwestycji w warunkach zmiennej koniunktury gospodarczej wiąże się z licznymi wyzwaniami. W okresach niepewności ekonomicznej samorządy muszą podejmować świadome i przemyślane decyzje dotyczące alokacji środków na inwestycje publiczne. Kluczowe w takich sytuacjach staje się ciągłe monitorowanie stanu finansów publicznych oraz elastyczne zarządzanie budżetem. Samorządy mogą być zmuszone do rezygnacji z niektórych planowanych inwestycji lub ich przesunięcia w czasie, aby dostosować się do zmieniających się uwarunkowań ekonomicznych. W takich przypadkach istotne jest priorytetyzowanie projektów, które mają największy potencjał długofalowego wpływu na rozwój społeczno-gospodarczy.

Ograniczenie wydatków inwestycyjnych w czasie dekoniunktury może prowadzić do opóźnień w realizacji ważnych projektów, takich jak modernizacja dróg, rozbudowa infrastruktury edukacyjnej czy inwestycje w kulturę. Dlatego w długoterminowym planowaniu strategicznym konieczne jest zachowanie równowagi między długofalowymi celami rozwoju a bieżącą sytuacją finansową.

Sytuacja ekonomiczna regionu pozostaje kluczowym czynnikiem wpływającym na alokację środków na inwestycje lokalne. W okresach dobrej koniunktury samorządy mogą aktywniej inwestować w projekty innowacyjne i prorozwojowe – dotyczące infrastruktury, przedsiębiorczości, edukacji czy kultury. Jednak nawet wtedy zalecana jest rozważa w wydatkowaniu środków publicznych, aby unikać ryzykownych i nadmiernie kosztownych projektów, które mogłyby zagrozić stabilności finansowej JST w dłuższym okresie.

Skuteczne i zrównoważone planowanie inwestycji wymaga zatem wysokiego poziomu elastyczności finansowej oraz zdolności adaptacyjnej samorządów do zmieniających się warunków rynkowych. Inwestycje JST mogą i powinny pełnić istotną rolę w rozwoju regionalnym oraz poprawie jakości życia mieszkańców – nawet w okresach niekorzystnej koniunktury. Kluczowe jest jednak, aby samorządy lokalne systematycznie monitorowały efektywność ponoszonych nakładów i dostosowywały strategię inwestycyjną do realnych możliwości budżetowych.

Przeprowadzone badania jednoznacznie wskazują, że decyzje inwestycyjne JST – w tym Gminy Karpacz – są silnie determinowane przez cykl koniunkturalny. Zarówno ograniczenia, jak i możliwości inwestycyjne wynikają w dużej mierze z uwarunkowań makroekonomicznych, co czyni zarządzanie finansami publicznymi wrażliwym na zmienność otoczenia gospodarczego. Odpowiedzialne i elastyczne podejście do planowania inwestycji, uwzględniające zmiany cykliczne, jest zatem warunkiem niezbędnym dla zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju lokalnego.

Literatura

- Buda, A. i Jarynowski, A. (2010). *Life-Time of Correlations and Its Applications*. Tom 1 (s. 5-21). Wydawnictwo Niezależne.
- Business Insider Polska. (2024, 30 grudnia). *Regiony o największym i najmniejszym wpływie na wzrost polskiej gospodarki [MAPA]*. Pobrano 20 marca 2024 z <https://businessinsider.com.pl/gospodarka/najbogatsze-i-najbiedniejsze-województwa-w-polsce-mapa/z9qtsk6>
- Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych. (b.d.). Pobrano z <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/podgrup/temat>
- Pietrzak, B., Polański, Z. i Woźniak, B. (2003). *System finansowy w Polsce*. Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Urząd Miasta Karpacz. (b.d.). *Raport o stanie gminy*. Pobrano 20 marca 2024 z <https://bip.karpacz.pl/artykuly/636/raport-o-stanie-gminy>
- Urząd Miasta Karpacz. (2020). *Raport o stanie gminy Karpacz za 2019 rok*. Pobrano 20 marca 2024 z <https://bip.karpacz.pl/artykul/636/9716/raport-o-stanie-gminy-karpacz-za-2019-rok>
- Urząd Miasta Karpacz. (2021). *Raport o stanie gminy Karpacz za 2020 rok*. Pobrano 20 marca 2024 z <https://bip.karpacz.pl/artykul/636/10448/raport-o-stanie-gminy-karpacz-za-2020-rok>
- Urząd Miasta Karpacz. (2022). *Raport o stanie gminy Karpacz za 2021 rok*. Pobrano 20 marca 2024 z <https://bip.karpacz.pl/artykul/636/11165/raport-o-stanie-gminy-karpacz-za-2021-rok>
- Urząd Miasta Karpacz. (2023). *Raport o stanie gminy Karpacz za 2022 rok*. Pobrano 20 marca 2024 z <https://bip.karpacz.pl/artykul/636/11942/raport-o-stanie-gminy-karpacz-za-2022-rok>
- Urząd Miasta Karpacz. (2024). *Informacja o finansach samorządowych za 2023 r.* Pobrano 20 listopada 2024 z <https://bip.karpacz.pl/artykul/769/12718/informacja-o-finansach-samorzadowych-za-2023-r>
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2024 r., poz. 1530)

The Impact of Economic Conditions on Investment Expenditures in the Municipality of Karpacz from 2019 to 2023

Abstract: The objective of this study is to determine the impact of economic conditions on the level of investment expenditures in the Municipality of Karpacz. The time scope of the analysis covers the years 2019–2023. The subject of the research is the Municipality of Karpacz, whose socio-economic development and allocation of funds for investments were dependent on changing economic conditions, similarly to many other municipalities in Poland. The following research methods were employed for the purpose of this study: critical analysis of literature and legal acts, statistical analysis, comparative analysis, tabular method, and dependency measures based on Pearson's linear correlation coefficient. The analysis revealed that economic conditions have a significant impact on investment spending decisions. During periods of economic slowdown, such as the year 2020 (the COVID-19 pandemic period), investment expenditures decreased by over 5 million PLN compared to 2019. This decline was due, among other factors, to a reduction in the Municipality's own revenues, the necessity to increase social spending, and difficulties in debt servicing. However, in the years 2021–2023, an increase in investment expenditures was observed, associated with an improvement in the economic situation. The research findings confirmed the hypothesis proposed by the author, which states: The deterioration of economic conditions is a destimulant of investment expenditures of local government units. Understanding this phenomenon is crucial for effective financial management at the local level.

Keywords: investments, economic conditions, local government units, Municipality of Karpacz, public expenditures